

İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YENİLİKÇİLİK EĞİLİMLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ferat YILMAZ

Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, yilmazferat@hotmail.com

Gülcan SOĞUKÇEŞME

Nurhan AYHAN

Sakine TUNCAI

Seher SANCAR

Yıldız Merve DENİZ

Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi

Özet

Bir ülkenin yenilikçi performansını arttırmak için, bireylerin yaratıcılık, öğrenme becerileri ve dönüşümsel düşünme becerileri gibi bireysel özelliklerini geliştiren, eğitimsel süreç düzeyindeki yeniliklerin dikkate alınması gerekmektedir. Bu yüzden yenilikçiliğin eğitim alanında, bireysel düzeyde ve mesleki olarak da ele alındığı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. (Dorczak, 2011: 42). Dolayısıyla geleceğin öğretmenleri olacak, temel eğitimi gerçekleştirecek ve yenilemeyi sağlayacak olan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin belirlenmesi, önemli görülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerini incelemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde öğrenim gören 512 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Öğretmen Adayları için Mesleki Yenilikçilik Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Bu araştırmanın verilerini analiz etmek için parametrik testlerden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, kadın öğretmen adayları, mesleki açıdan, erkek öğretmen adaylarına göre daha yenilikçi eğilimlere sahiptir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimi puanları, Fen Bilgisi, Matematik ve Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarından daha fazladır. Mesleki yenilikçilik eğilimi, ikinci sınıfta kısmen artmakta; ama üçüncü ve dördüncü sınıfta azalmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyini orta düzey olarak algılayan öğretmen adaylarıyla sosyo-ekonomik düzeyini düşük olarak algılayan öğretmen adayları arasında, mesleki yenilikçilik eğilimi açısından, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Yenilikçilik, Mesleki Yenilikçilik, Yenilikçilik Ölçeği.

INVESTIGATING PRE-SERVICE ELEMENTARY DEPARTMENT TEACHERS' PROFESSIONAL INNOVATIVENESS TENDENCIES IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Abstract

To increase the innovative performance of a country, innovations in the educational process developing individual characteristics such as creative thinking skills, learning skills and transformative thinking skills should be considered (Dorczak, 2011: 42). Therefore, some studies investigating innovativeness professionally in educational field at the individual level

Ferat YILMAZ, Gülcan SOĞUKÇEŞME, Nurhan AYHAN, Sakine TUNCAY, Seher SANCAR, Yıldız Merve DENİZ

are needed. So, it is important to determine professional innovativeness tendencies of pre-service teachers in the education faculty primary education department who will be future teachers, carry out basic education and provide innovation. In this context, the aim of this study was to investigate professional innovativeness tendencies of pre-service teachers in the Education Faculty Primary Education Department. In this study, survey method was used. The sample of this study was 512 pre-service teachers who participated to this study voluntarily from elementary department in Dicle University Ziya Gökalp Faculty of Education. To collect the data of this study "Professional Innovativeness Tendencies Scale" developed by the researchers was used. To analyze the data parametric tests were used. According to results of this study female pre-service teachers have more innovative tendencies than male pre-service teachers in terms of professional. Social Studies pre-service teachers have more innovative tendencies points than Science, Mathematics and Elementary Teaching pre-service teachers. Professional innovative tendencies increase partially in second grade, but it decrease in third and fourth grades. There is a significant difference between pre-service teachers who perceive their socio-economic level as middle and pre-service teachers perceiving their socio-economic level as low in favor of the pre-service teachers perceiving their socio-economic level as middle in terms of professional innovativeness tendencies.

Key Words: Primary Education, Innovativeness, Professional Innovativeness, Innovativeness Scale.

Giriş

Son dönemlerde bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla (Aydoğdu Karaaslan, 2011: 70) dünya küresel bir hal almıştır. Küresel dünyada sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, hızlı bir şekilde yaşanmakta, toplumsal yapı kendini yenilemekte, bilim ve teknoloji, fert ve toplum hayatını büyük ölçüde etkilemekte, sosyal kurumların yapı ve fonksiyonları değişmektedir. Bunların yanı sıra üretim ilişkilerinden organizasyon yapılarına, meslek bilgisinden sorumluluk anlayışına kadar birçok alanda yenilikler gözlenmektedir (Altunay ve Yalçınkaya, 2011: 8; Aydın, Şahin ve Topal, 2008: 120; Çukurçayır ve Çelebi, 2009: 62; Gökteş ve Yetim, 2004: 542). Bireysel ve toplumsal ihtiyaçların, daha iyi bir düzeyde karşılanmasını sağlayan (Oğuztürk ve Türkoğlu, 2004: 15) yenilik, kavramsal düzeyde, bireyler ya da örgütler için yeni bir ürün, teknoloji, bakış açısı veya çözüm yolu olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2006: 368). Aynı zamanda yenilik, yeni kavram ve fikirlerin geliştirilmesi ve uygulanması anlamına gelebilirken, bu kavram ve fikirlerin bizzat kendisi olarak da düşünülebilmektedir (Naktiyok, 2007: 212). Kılıçer'e (2008: 210) göre yenilik, bir şeyin yeni olarak algılanması veya bulunması süreci veya eylemidir. Duran ve Saraçoğlu'na (2009: 68) göre ise yenilik, yaratıcı bir fikrin kullanılabilir veya satılabilir ürüne ya da sürece dönüştürülmesiyle ilgilidir.

Yirminci yüzyılın ortalarında başlayan, özellikle son çeyreğinde yoğunlaşan yenilikler, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda olduğu gibi insanın en önemli olduğu alan olan eğitimde de yenileşmeyi zorunlu kılmaktadır (Balay, 2004: 67; Çermik ve Turan, 1997: 105). Çünkü yenilenemeyen, dolayısıyla, değişemeyen eğitim kurumları, değişimin olumsuz sonuçlarından etkilenebilir (Kan, 2009: 896),

değişme modellerini daha önce değişim gerçekleştirmiş kurumlardan almak durumunda kalabilir (Özden, 2005: 154). Bu yüzden, bu süreçte eğitim kurumlarının, geçmişe oranla daha esnek ve yenilikçi bir yapıya sahip olmaları gerekmektedir (Bülbül, 2012: 46).

Şüphesiz yenilenen dünyada öğretmenler de önemli roller üstlenecektir (Bozkurt, 1995: 1; Köksalan ve İltter, 2011: 114). Çünkü eğitim sisteminin en önemli (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005: 234) ve vazgeçilmez unsuru (Genç, 2005: 87), geleceği şekillendirebilme gücü olan öğretmenlerdir (Göktaş ve Yetim, 2004: 549). Dolayısıyla yeni bir gelecek için öğretmenlerin sahip olması gereken önemli özelliklerden biri yenilikçiliklidir.

Bireylerin yeni şeylere olan tepkisini şekillendiren ve bu anlamda bireyler arası farkları ifade eden yenilikçilik (Goldsmith ve Foxall, 2003: 324) bir kavram olarak, değişmek, risk almak, daha da önemlisi bilinenlerin dışına çıkmayı göze almak demektir (Demirel ve Seçkin, 2008: 189). Yenilik de öğrenme gibi gelişen ve kendini sürekli yenileyen bir süreçtir. Bu yüzden öğretmenlerin, yenilikçi olup hem kendileri hem de öğrencileri için yaşam boyu öğrenmeye inanmaları ve sonu gelmeyen bir gelişme ve iyileşme ihtiyacı duymaları gerekmektedir (Watt, 2002: 32).

Yenilikçi öğretmenler, bir örgüt olan okulun eğitim-öğretim performansının artmasına yardımcı olabilir (Tabak, Erkuş ve Meydan, 2010: 160). Okulun etkili ve öğrenen bir örgüt haline gelmesini sağlayabilir (Tezcan, 1999: 329). Öğretmenin kişiliğini, sınıf kültürünü, öğrenci-okul ilişkisini ve bilginin transferi gibi birçok etmeni içine alan yenilikçi öğretim sürecini yöneterek, yaratıcı bireyler ve geleceğin çeşitli alanlardaki uzmanlarını yetiştirebilir (Jaskyte, Taylor ve Smariga, 2009: 112-115). Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak, yenilikçi eğitim öğretim ortamları oluşturabilir (Loogma, Kruusvall ve Ümarik, 2012: 808).

Yenilikçi olamayan öğretmenler ise gelecek nesil için telafisi mümkün olmayan hatalara neden olabilir (Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007: 222). Bu yüzden hem meslek yaşamında hem de meslek öncesinde, öğretmenlere, meslekî yenilikçilik anlayışı verilmeli ve öğretmenlerin mesleki yenilikçilik anlayışlarının yaşama geçirilebilmesi için gerekli ortamlar hazırlanmalıdır (Göktaş ve Yetim, 2004: 544). Böylece nitelikli öğretmenlerin nitelikli bir eğitim sağlaması (Çakır ve Yalçın, 2006: 111) gibi, mesleki açıdan yenilikçi öğretmenler de yenilikçi bir eğitim sağlayacaktır. Yenilikçi eğitim bilgi toplumunun da gereklilikleri doğrultusunda, başta yaratıcı ve yenilikçi (Altunay ve Yalçınkaya, 2011: 8) olmak üzere, duygu ve beklentilerini açıkça ifade edebilen, eleştiriye açık, esnek, samimi ve dikkatli bireylerin yetişmesini kolaylaştıracaktır (Beycioğlu ve Aslan, 2010: 158). Ancak yenilikçilikle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, yenilikçiliğin genel olarak kişi, teknoloji, ekonomi, pazarlama, işletme ve tüketici bazında ele alındığı görülmektedir (Aydın, 2009; Eryiğit ve Kavak, 2011; Kılıçer ve Odabaşı, 2010; Midgley, 1977; Mohr, Sengupta ve Slater, 2009; Özen ve Bingöl, 2007; Rogers, 2003: 402). Bunun yansira, yenilikçilik çeşitlerinin teknolojik, yönetimsel ve

yardımcı yenilikçilik olduğu; yenilikçilik düzeylerinin ise bireysel, grupsal ve örgütsel olarak üç düzeyde ele alınabileceğinin mümkün olduğu belirtilmektedir (Açıkgöz Ersoy ve Muter Şengül, 2008: 61-62). Ancak, bir ülkenin yenilikçi performansını arttırmak için bunlar yeterli değildir. Bunların yanında bireylerin yaratıcılık, öğrenme becerileri ve dönüşümsel düşünme becerileri (transformative thinking) gibi bireysel özelliklerini geliştiren eğitimsel süreç düzeyindeki yeniliklerin de dikkate alınması gerekmektedir (Dorczak, 2011: 42). Bu yüzden yenilikçiliğin eğitim alanında, bireysel düzeyde ve mesleki olarak da ele alındığı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla geleceğin öğretmenleri olacak, temel eğitimi gerçekleştirecek ve yenileşmeyi sağlayacak olan ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin belirlenmesi ve bu eğilimlerin, ilgili olabilecek değişkenler açısından incelenmesi önemli görülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerini incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri nasıldır?
- İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri anabilim dalına göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2009: 59).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Türkiye'deki ilköğretim bölümü öğretmen adayları, çalışma evreni, Diyarbakır Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğretmen adaylarıdır. Bu çalışmanın örnekleme ise çalışma evreni içerisinde oranlı küme örnekleme yöntemiyle elde edilmiştir. Bu örnekleme yöntemine göre, evren, kendi içinde daha benzeşik özellikleri olan alt evrenlere ayrılır. Her bir alt evrenden, o alt evrenin bütün içindeki oranını yansıtabilecek şekilde bölüm seçilir (Karasar, 2009). Bu doğrultuda, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim

Fakültesi İlköğretim Bölümü'ne ait her bir anabilim dalı (ABD) bir küme olarak kabul edilmiştir. Böylece araştırma, Fen Bilgisi ABD, İlköğretim Matematik ABD, Okulöncesi ABD, Sınıf Öğretmenliği ABD ve Sosyal Bilgiler ABD'lerinin 1, 2, 3, ve 4. sınıflarından birer şubeden, araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 512 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nde, çalışmanın yapıldığı süre zarfında, Okul Öncesi Anabilim Dalı'na ait 4. sınıf bulunmadığından çalışmada sadece Okul Öncesi 1, 2 ve 3. sınıf öğretmen adayları yer almıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ilişkin özellikler Tablo 1' de verilmiştir.

Araştırmaya katılan kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının oranı birbirine yakındır. Katılım anabilim dalına göre incelendiğinde, araştırmaya daha çok sınıf öğretmenliği adaylarının katıldığı görülmektedir. Araştırmaya tüm sınıf düzeylerinden benzer oranda katılım sağlanmıştır. Araştırmada yer alan öğretmen adayları, sosyo-ekonomik düzeylerini, daha çok, orta derecede algılamaktadır.

Tablo 1: Araştırma Örnekleminde Yer Alan Katılımcılara İlişkin Özellikler

Değişken	Alt Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	245	47,9
	Kadın	267	52,1
Anabilim Dalı	Fen Bilgisi Öğretmenliği	80	15,6
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	101	19,7
	Okul Öncesi Öğretmenliği	87	17
	Sınıf Öğretmenliği	143	27,9
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	101	19,7
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	119	23,2
	2.Sınıf	139	27,1
	3.Sınıf	114	22,3
	4.Sınıf	140	27,3
Algılanan Sosyo-ekonomik Düzey	Düşük	50	9,8
	Orta	421	82,2
	Yüksek	41	8
Toplam		512	100

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verilerini toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Öğretmen Adayları için Mesleki Yenilikçilik Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek, "tamamen katılıyorum, çok katılıyorum, orta derecede katılıyorum, az katılıyorum, hiç katılmıyorum" biçiminde 5' li likert olarak derecelendirilmiştir. Başlangıçta 32 madde olarak hazırlanan ölçek, kapsam geçerliğini sağlamak için (Ellez, 2009: 183) uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alınırken, Lawshe yönteminden (Lawshe, 1975: 567-568) yararlanılmıştır. Bu doğrultuda uzmanlardan, madde havuzunda yer alan her maddeyi "Gerekli, kullanışlı ama gerekli değil ve gereksiz" seçeneklerini dikkate alarak değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlar tarafından

yapılan değerlendirmeler sonucunda, her madde için kapsam geçerlik oranı (Maddeyi gerekli bulan uzman sayısı/Maddeyi değerlendiren toplam uzman sayısı) hesaplanmıştır. Kapsam geçerlik oranları uygun olmayan 4 madde, öğretmen adayları için mesleki yenilikçilik eğilimini ölçmediği gerekçesiyle, anket kapsamının dışında tutulmuştur. Asıl uygulamaya katılmamış olan 208 ilköğretim bölümü öğretmen adayıyla yapılan ön uygulamadan sonra, anketin yapı geçerliğini sağlamak için açımlayıcı faktör analizine (AFA) başvurulmuştur (Büyüköztürk, 2010). AFA'ya göre ölçeğin KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri 0.872 olarak hesaplanmıştır. Barlett küresellik testi sonucu anlamlı çıkmıştır ($p < 0,001$). Dolayısıyla verilerin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 1'de gösterilen AFA sonuçlarında, ölçekteki maddelere ait faktör yüklerinin 0,080 ile 0,785 arasında değiştiği, 25 maddenin tek faktör altında toplanabileceği ve ölçeğin bu haliyle toplam varyansın %33,12'sini açıklayabildiği görülmektedir. Faktör yükü 0,30'un altında olan üç madde kapsam dışı bırakıldıktan sonra ise, 25 maddeye ait faktör yükleri, 0,372 ile 0,785 arasında değişmiştir. Ölçeğin son hali, toplam varyansın %36,54'ünü açıklamaktadır. Ölçekteki maddelerin, madde ayırt edicilik düzeylerini belirlemek için, madde toplam korelasyonları incelenmiştir. Ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyonları, 0,336 ile 0,735 arasında değişmektedir. Bu değerler 0,30 üzerinde olduğu için ölçekte yer alan maddelerin, ayırt edici maddeler olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2010). Ölçüm güvenilirliği için Cronbach's α ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısı 0.91'dir. Bu değer 0.70 ve üstü olduğu durumlarda, ölçümün güvenilir olduğu kabul edilir (Sipahi, Serra Yurtkoru ve Çinko, 2010). İç tutarlılık katsayısından yola çıkılarak, bu çalışmada Öğretmen Adayları için Mesleki Yenilikçilik Eğilimi Ölçeği ile yapılan ölçüm güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2: Öğretmen Adayları için Mesleki Yenilikçilik Eğilimi Ölçeği'nin AFA Sonuçları

Ölçeğin 28 maddelik hali		Ölçeğin 25 maddelik hali		
Madde	Faktör yükü	Madde	Faktör yükü	Madde toplam korelasyonu
M21	,785	M21	,785	,735
M10	,762	M10	,763	,705
M19	,739	M19	,742	,686
M7	,732	M7	,732	,699
M27	,720	M11	,720	,640
M11	,718	M27	,708	,665
M5	,680	M28	,679	,644
M6	,678	M6	,677	,624
M28	,671	M5	,671	,609
M8	,660	M23	,664	,597
M23	,658	M8	,656	,603

İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Mesleki Yenilikçilik Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

M12	,654	M12	,650	,606
M18	,622	M18	,613	,555
M9	,588	M9	,591	,532
M14	,560	M24	,557	,536
M24	,549	M14	,552	,487
M3	,530	M3	,524	,510
M20	,517	M20	,519	,461
M22	,493	M22	,491	,465
M13	,478	M13	,473	,447
M17	,454	M17	,452	,417
M1	,423	M1	,430	,393
M26	,385	M26	,389	,333
M2	-,377	M2	,376	,338
M16	,377	M16	,372	,336
M4	,275			
M25	-,153			
M15	,080			
Açıklanan varyans oranı	33,120	Açıklanan varyans oranı	36,543	

Mesleki Yenilikçilik Ölçeği'nden elde edilen verilerin, ne tür testlerle analiz edileceğini belirlemek için normallik testi yapılmıştır. Yapılan normallik testi sonucunda, bu araştırmaya katılan Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğretmen adaylarının Öğretmen Adayları için Mesleki Yenilikçilik Eğilimi Ölçeği puanlarına ilişkin Kolgomorov-Smirnov Z testi ile elde edilen (p) anlamlılık değeri 0,05'ten büyük bulunmuştur. Bu değer, puanların normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir. Bu yüzden, araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, parametrik testlerden ilişkisiz Örneklemeler için t-testi (Independent Sample T-test) ile Tek Faktörlü Varyans (One Way Anova) analizi kullanılmıştır. Tek Faktörlü Varyans analizinde elde edilen anlamlı farkların, hangi ikili gruplar arasında olduğunu test etmek için, örnekleme oluşturan alt birim frekanslarının eşit olmadığı ve alt birimlerin 3 ve daha fazla olduğu durumlarda tercih edilebilen (Kayri, 2009) Scheffe testi tercih edilmiştir. Değişkenlere ilişkin etki değerlerini tespit etmek için eta kare değerleri hesaplanmış, elde edilen değerler Cohen (1988; akt. Pallant, 2007) tarafından önerilen değer aralıklarına (,01=küçük etki; ,06=orta etki; ,14=büyük etki) göre yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Mesleki Yenilikçilik Eğilimlerine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Mesleki Yenilikçilik Eğilimlerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler:	$\bar{X}$	S.S.
1. Mesleğimle ilgili yeni yayınları takip ederim.	3,31	1,28
2. Lisans eğitimim boyunca aldığım eğitimle yetinirim.	1,93	1,19
3. Hizmet içi eğitim kurslarına katılırım.	3,00	1,33
4. Mesleki gelişimime katkıda bulunacak genel kurslara katılırım.	3,33	1,30
5. Meslektaşlarımdan tecrübelerinden yararlanırım.	3,79	1,13
6. Kendimi bir öğretmen olarak sürekli geliştiririm.	3,86	1,16
7. Öğrencilerin mesleki uygulamalarımla ilgili eleştirilerini dikkate	4,00	1,07
8. Velilerin mesleki uygulamalarımla ilgili eleştirilerini dikkate alırım.	3,84	1,07
9. Mesleki uygulamalarımla ilgili öz eleştiri yaparım.	4,06	0,96
10. Meslektaşlarımdan mesleki uygulamalarımla ilgili eleştirilerini	4,00	1,02
11. Yeni öğretim teknolojilerini kullanmayı öğrenirim.	3,95	1,05
12. Uluslararası düzeyde yükselen mesleki değerlere açık olurum.	3,76	1,06
13. Alanımla ilgili bilimsel toplantılara katılırım.	3,46	1,23
14. Yabancı dil düzeyimi geliştiririm.	3,24	1,31
15. Çalıştığım okul değişince yeni okula uyum sağlarım.	3,79	1,12
16. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarına saygı duyarım.	4,23	0,98
17. Yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını öğrenirim.	3,98	1,03
18. Daha önce kullanmadığım öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini	3,71	1,01
19. Mesleki problemlerim için farklı farklı çözüm yolları ararım.	3,86	1,07
20. Mesleki tecrübelerimden yararlanmak için değişik ülkelerde çalışan	2,94	1,31
21. Öğrencilerin birden fazla bakış açısına sahip olmasını sağlarım.	3,95	1,04
22. Çalıştığım yerde mesleki yeniliği teşvik ederim.	4,12	1,03
23. Öğrencilerin farklı fikirlerini desteklerim.	4,22	1,00
24. Okulun gelişmesine katkıda bulunurum.	3,98	1,09
25. Öğrenciler yenilendikçe ben de kendimi yenilerim.	4,24	1,02

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının Tablo 3'te verilen mesleki yenilikçilik eğilimleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının en çok katılım gösterdiği ifadelerin sırasıyla "Öğrenciler yenilendikçe ben de kendimi yenilerim", "Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarına saygı duyarım.", "Öğrencilerin farklı fikirlerini desteklerim.", "Çalıştığım yerde mesleki yeniliği teşvik ederim.", "Mesleki uygulamalarımla ilgili öz eleştiri yaparım.", "Öğrencilerin mesleki uygulamalarımla ilgili eleştirilerini dikkate alırım.", ve "Meslektaşlarımdan mesleki uygulamalarımla ilgili eleştirilerini dikkate alırım." ifadeleri olduğu görülmektedir. Bu ifadelerden yola çıkarak, ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının kendilerini öğrencilerle beraber yenileyeceği, farklılıklara saygı duyacağı ve eleştiriye açık olacağı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının en az katılım gösterdiği madde “*Lisans eğitimim boyunca aldığım eğitimle yetinirim.*” maddesidir. Bu bulgudan yola çıkarak öğretmen adaylarının lisans eğitiminden sonra da öğrenmeye açık olduğu söylenebilir. Bunun dışında “*Mesleki tecrübelerimden yararlanmak için değişik ülkelerde çalışan öğretmenlerle iletişime geçerim.*”, “*Hizmet içi eğitim kurslarına katılırım.*” ve “*Yabancı dil düzeyimi geliştiririm.*” maddeleri de öğretmen adaylarının daha az katılmış olduğu maddeler arasındadır.

Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Mesleki yenilikçilik eğilimi ile cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Cinsiyet Değişkenine İlişkin İlişkisiz Örneklem İçin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	T	p
Erkek	245	3,71	0,66	510	-2,76	0,006
Kadın	267	3,86	0,60			

Tablo 4’te gösterilen analiz sonuçlarına göre, ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (T=-2,76, p<0,05). Kadın öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalamaları ($\bar{X}$ =3,86), erkek öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalamalarına ($\bar{X}$ =3,71) göre daha yüksektir. Bu bulgudan yola çıkarak, kadın öğretmen adaylarının mesleki yenilikçiliğe, erkek öğretmen adaylarına göre daha açık olduğu söylenebilir.

Cinsiyet değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerini belirlemek için kullanılan eta kare değeri, 0,015’tir. Buna göre, cinsiyet değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Bulgular

Mesleki yenilikçilik eğilimi ile anabilim dalı değişkenine ilişkin bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	13,16	4	3,29	8,75	0,000	1-5,2-3,2-5,
Gruplar içi	190,69	507	0,38			4-5*
Toplam	203,885	511				

* 1=FBÖ, 2=İMÖ, 3=OÖÖ, 4=SÖ, 5=SBÖ

Tablo 5'te görüldüğü gibi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri, öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü anabilim dalına göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F(4, 507)=8,75, p<0,05$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre Sosyal Bilgiler Öğretmenliği adayları ($\bar{X}=3,99$), Fen Bilgisi ($\bar{X}=3,73$), ilköğretim Matematik ($\bar{X}=3,54$) ve Sınıf Öğretmenliği ($\bar{X}=3,74$) adaylarına göre mesleki açıdan daha yenilikçi eğilimlere sahiptir. Mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalaması en yüksek olan anabilim dalı Sosyal Bilgiler ($\bar{X}=3,99$) anabilim dalı iken; mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalaması en düşük olan anabilim dalı ilköğretim Matematik Öğretmenliği anabilim dalıdır ($\bar{X}=3,54$). Bu bulgudan yola çıkarak, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki gelişime daha açık olduğu söylenebilir.

Anabilim dalı değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerini belirlemek için kullanılan eta kare değeri, 0,065'tir. Buna göre, anabilim dalı değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Mesleki yenilikçilik eğilimi ile sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir

Tablo 6: Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2,15	3	0,72	1,81	0,145
Gruplar içi	201,70	508	0,40		
Toplam	203,85	511			

Tablo 6'da gösterilen analiz sonuçlarına göre, ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri, öğretmen adaylarının bulunduğu sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$F(3, 508)=1,81, p>0,05$]. Sınıf düzeyine göre mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalamaları incelendiğinde, birinci sınıf öğretmen adaylarının puan ortalamalarının 3,84; ikinci sınıf öğretmen adaylarının 3,86; üçüncü sınıf öğretmen adaylarının 3,73 ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının puan ortalamalarının 3,71 olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalamalarının ikinci sınıfta kısmen arttığı, üç ve dördüncü sınıfta ise azaldığı söylenebilir.

Sınıf düzeyi değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerini belirlemek için kullanılan eta kare değeri, 0,011'dir. Buna göre, sınıf düzeyi değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Algılanan Sosyo-ekonomik Düzey Değişkenine İlişkin Bulgular

Mesleki yenilikçilik eğilimi ile algılanan sosyo-ekonomik düzey değişkenine ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Mesleki Yenilikçilik Eğilimi ile Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzey Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplararası	2,52	2	1,26	3,19	0,042	1,2*
Gruplarıçi	201,32	509	6,040			
Toplam	203,85	511				

*1=Düşük SED, 2=Orta SED, 3=Yüksek SED

Tablo 7’de gösterilen Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri, sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermektedir [F(2, 509)=3,19, p<0,05]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan öğretmen adaylarıyla ($\bar{X}=3,82$) sosyo-ekonomik düzeyini düşük olarak algılayan öğretmen adayları ($\bar{X}=3,59$) arasında, mesleki yenilikçilik eğilimi açısından, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan öğretmen adaylarının lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Algılanan sosyo-ekonomik düzey değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerini belirlemek için kullanılan eta kare değeri, 0,012’dir. Buna göre, algılanan sosyo-ekonomik düzey değişkeninin, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etki değerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının lisans eğitimiyle sınırlı kalmayacakları ve yaşam boyu öğrenmeye inandıkları çıkarımında bulunulabilir. Yaşam boyu öğrenmenin, bir öğretmen niteliği (Budak, 2009: 702) ve mezun olunduktan sonra güncel kalabilmenin önemli bir yolu olduğu (Boynak, 2004: 62) düşünülünce bu çıkarım önem kazanmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, mesleki yenilikçilik eğilimi, cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Bu farklılık, kadın öğretmen adaylarının lehinedir. Bu bulgudan yola çıkarak, kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre mesleki anlamda yeniliğe daha açık olduğu söylenebilir. Kadınların yeniliğe daha açık olduklarını gösteren bir başka çalışma ise Klecker ve Loadman (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya göre kadın okul müdürleri, erkek okul müdürlerine göre bilişsel ve davranışsal anlamda yeniliğe daha açıktır.

Schwartz'a (1992: 6) göre yeniliğe açıklık bir değerdir ve bu değer iki alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar özgürlük, yaratıcılık, bağımsızlık, kendi hedeflerini seçme, merak ve öz saygı bileşenlerinden oluşan özyönelim (self-direction) ve heyecan verici bir yaşam, farklı bir yaşam ve cesaret bileşenlerinden oluşan uyarılım (stimulation) boyutlarıdır. Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkkılı (2008) tarafından yapılan çalışmada, yeniliğe açıklık değerinin özyönelim boyutunda, cinsiyet açısından erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Şahin Fırat ve Açıköz (2012) tarafından yapılan çalışmada ise yeniliğe açıklık değer grubuna ait iki değer olan özyönelim ve uyarılım değerlerinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Benzer şekilde Bülbül (2012) tarafından yapılan çalışmada, yenilik yönetimi yeterliği açısından, yöneticilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Aynı zamanda Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz (2013) ile Kert ve Tekdal (2012) tarafından yapılan çalışmalarda, bireysel yenilikçilik ve bireysel yenilikçiliğin değişime direnç, fikir önderliği, deneyime açıklık ve risk alma boyutları açısından, öğretmen adaylarının cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tüm bu araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde, cinsiyetin, yenilikçilik ve yenilikçilikle ilgili boyutlar açısından, radikal ve tutarlı farklılıklara yol açabilecek bir değişken olmadığı söylenebilir.

Beycioğlu ve Aslan'a (2010: 165) göre okullarda gerçekleştirilecek bir yenileşme girişiminde, en önemli faktörlerden biri öğretmenlerdir. Okulda yapılacak bir değişim ya da yenileşme girişiminde, öğretmenlerin görüşlerine başvurulması, bu girişimi daha uzun süreli ve daha sağlıklı yapabilir. Doğan (2003) tarafından yapılan çalışmada da bu doğrultuda, öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş, hem sınıf öğretmenlerinin hem de branş öğretmenlerinin, ilköğretim okullarının yenileşmesi konusunda, öğretmenlerin de üzerlerine düşen rolleri oynamaları konusunda, hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Ancak, bu araştırmanın sonuçlarına göre, çalışılacak olan kurumda mesleki yenilikçiliği teşvik etmeyi de kapsayan mesleki yenilikçilik eğilimi, öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü anabilim dalına göre farklılaşmaktadır. Başka bir ifadeyle, sınıf öğretmenliği adaylarıyla farklı branşlarda çalışacak olan öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri aynı değildir. Buna göre Sosyal Bilgiler Öğretmenliği adayları; Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği adaylarına göre mesleki açıdan daha yenilikçi eğilimlere sahiptir. Ayrıca, Okul Öncesi Öğretmenliği adayları da İlköğretim Matematik Öğretmenliği adaylarından mesleki açıdan daha yenilikçi eğilimlere sahiptir. Bu durum öğretmen adaylarının eğilim gösterdikleri eğitim felsefeleriyle açıklanabilir. Çünkü Ekiz (2007) tarafından yapılan çalışma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yeniliği daha çok destekleyen Yeniden Kurmacılık eğitim felsefesine ilişkin eğilimlerinin diğer anabilim dallarından daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma, aynı zamanda yeniliktense, değişmeyen evrensel bir eğitimi savunan (Demirel, 2007) daimici eğitim felsefesinin, matematik öğretmen adayları tarafından daha çok benimsendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulguların da bu çalışmada mesleki yenilikçilik eğilimi puan ortalaması en yüksek olan anabilim dalının neden Sosyal Bilgiler, mesleki yenilikçilik eğilimi puan

ortalaması en düşük olan anabilim dalının neden ilköğretim Matematik anabilim dalı olduğunu açıkladığı düşünülmektedir.

Ekiz'in (2005) yaptığı çalışmaya göre 1. sınıf öğretmen adayları daha tutucu eğitim felsefeleri olan Daimicilik ve Esasicilik eğitim felsefelerini; 4. sınıf öğretmen adayları ise daha yenilikçi ve değişime açık olarak kabul edilebilecek İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık eğitim felsefelerini benimsemektedir. Bu anlamda sözü geçen çalışmada yer alan 1. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının yeniliğe ve mesleki yenilikçiliğe bakış açılarının da farklılık gösterebileceği düşünülebilir. Ancak bu araştırmanın sonuçlarına göre, mesleki yenilikçilik eğilimi, öğretmen adaylarının bulunduğu sınıf düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Aynı zamanda Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkılı (2008) tarafından yapılan çalışmada da yeniliğe açıklık değer grubunun alt değerlerinde, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak, üniversite eğitim sisteminin, yenilikçilik ve yeniliğe açıklık düzeyine ilişkin girdi ve çıktı öğeleri arasında pozitif anlamda fark oluşturmadığı söylenebilir. Bu anlamda bir fark oluşabilmesi için, üniversiteler, verilen dersler, düzenlenen bilimsel etkinlikler, proje ve programlarla mesleki yenilikçiliği teşvik etmelidir. Bu doğrultuda Microsoft ve Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) 2007 yılında ortaklaşa yürüttükleri Yenilikçi Öğretmenler Programı (Yılmaz ve Kocasağ, 2011: 54) gibi Yenilikçi Öğretmen Adayları Programı da geliştirilebilir. Ayrıca herhangi bir yeniliğin eğitsel bağlamda, bireyler tarafından kabulünü sağlamak ve yayılımını hızlandırmak için o yeniliğin yarar algısını vurgulamak gerekir (Usluel ve Mazman, 2010: 70). Bu yüzden üniversitelerin de MEB bünyesinde yapılmakta olan yeniliklerin, öğrenci ve öğretmenler açısından yararlarına ilişkin öğretmen adaylarını bilgilendirmesi gerekir. Bu bilgilendirmelerin, öğretmen adaylarının mesleklerini icra ederken karşılaşacakları yeniliklere direnç göstermemesini sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra üniversiteler, temelinde yenilikçilik olan (Yılmaz ve Günel, 2011: 15), girişimci bir ruha sahip olarak yenilikleri gerçekleştiren veya yenilikleri gerçekleştirenlere katkıda bulunan kurumlar haline gelmelidir (Odabaşı, 2006: 92-93). Bu konuda Shantz (2005: 195), fakülte öğretim elemanları ve uygulama okullarının öğretmenleri arasında karşılıklı yarar sağlayan işbirliğinin, öğretmen adaylarının daha yenilikçi, çağdaş ve aydın olacaklarını savunmaktadır. Basım, Korkmazürek ve Tokat (2008) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak da üniversite öğrencilerinin öz-yeterlik algılarını geliştirerek de, onların mesleki yenilikçilik eğilimlerine olumlu yönde katkı sağlanabileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir başka bulgu ise mesleki yenilikçilik eğiliminin, öğretmen adaylarının algıladıkları sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaşmasıdır. Sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak belirten öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri, sosyo-ekonomik düzeyini düşük olarak belirten öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerine göre anlamlı bir biçimde daha iyidir. Bu bulgu Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkılı (2008) tarafından yapılan çalışmada,

sosyoekonomik düzeyin yeniliğe açıklığı etkilemediğine ilişkin bulgudan farklı bir sonuç ortaya koymaktadır.

Bu araştırmayla, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak, ilgili öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin, gelecek açısından umut vaat edici olduğu söylenebilir. Ama unutulmamalıdır ki asıl yenilikçilik, eğilimlerin uygulamaya geçmiş halidir (Boult vd., 2009: 169). Bu yüzden ileride yapılacak çalışmalarla, mesleklerini icra eden öğretmenlerin de mesleki yenilikçilik düzeyleri araştırılmalıdır. Bu araştırma, öğretmen adaylarının genel mesleki yenilikçilik eğilimlerine odaklanmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimleri; öz-yönelim, uyarılım, yenilik yönetimi yeterliği, değişime direnç, fikir önderliği, deneyime açıklık ve risk alma gibi çeşitli boyutlarda da ele alınabilir.

Kaynakça

Açıkgoz Ersoy, B. ve Mutur Şengül, C. (2008). Yenilikçiliğe yönelik devlet uygulamaları ve AB karşılaştırması. *Yönetim ve Ekonomi*, 15(1), 59-74.

Altunay, E. ve Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarının bilgi toplumunda değerlere ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(1), 5-28.

Aydın, R., Şahin, H.ve Topal, T. (2008). Türkiye’de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitelik arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 119-142.

Aydın, S. (2009). Kişisel ve Ürün Temelli Yenilikçilik: Cep Telefonu Kullanıcıları Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 188-203.

Aydoğdu Karaaslan, İ. (2011). Bilgi teknolojileri dünyasına giriş: Gençliğin Msn kullanımı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (35), 57-79.

Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.

Basım, H. N., Korkmazzyürek, H. ve Tokat, A. O. (2008). Çalışanların öz yeterlilik algılamasının yenilikçilik ve risk alma üzerine etkisi: Kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 121-130.

Beycioğlu, K. ve Aslan, M. (2010). Okul gelişiminde temel dinamik olarak değişim ve yenileşme: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 153-173.

Boult, T. E., Chamillard, A. T., Lewis, R., Polok, N., Stock, G. & Wortman, D. (2009). Innovations in university education in innovation: Moving beyond the b.s. *International Journal of Innovation Science*, 1(4), 167-177.

Boynak, F. (2004). Bilgisayar destekli devre tasarımı dersi uygulaması. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1), 61-66.

Bozkurt, E. (1995). Eğitimde değerlendirmenin gerekliliği. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, (4), 1-19.

Budak, Y. (2009). Yaşamboyu öğrenme ve ilköğretim programlarının hedeflemesi gereken insan tipi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 693-708.

Bülbül, T. (2012). Okul yöneticilerinin yenilik yönetimine ilişkin yeterlik inançları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 45-68.

Büyükoztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (11. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Çakır, H. ve Yalçın, N. (2006). İnternet ve intranet'e dayalı sanal dersane sistemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(11), 101-112.

Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 207-237.

Çermik, H. ve Turan, E. (1997). Geleceğin öğretmeni: Filozof sosyal işçi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 105-107.

Çuhadar, C., Bülbül, T. ve Ilgaz, G. (2013). Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(3), 797-807. <http://ilkogretim-online.org.tr> (Erişim tarihi: 15.09.2014).

Çukurçayır, M. ve Çelebi, E. (2009). Bilgi toplumu ve e-devletleşme sürecinde Türkiye. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 59-82.

Demir, K. (2006). Rogers'ın yeniliğin yayılması teorisi ve internetten ders kaydı. *Educational Administration: Theory and Practice*, (47), 367-392.

Demirel, Ö. (2007). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme* (10. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Y. ve Seçkin, Z. (2008). Bilgi ve bilgi paylaşımının yenilikçilik üzerine etkileri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 189-202.

Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çıkkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69-91.

Doğan, E. (2003). İlköğretim okullarında yenileşmeyi besleyen koşullar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(5), 58-81.

Dorcak, R. (2011). The role of the new School Evaluation System in the transformation of school organizational culture for innovativeness. *Contemporary Management Quarterly*, 4, 41-47.

Duran, C. ve Saraçoğlu, M. (2009). Yeniliğin yaratıcılıkla olan ilişkisi ve yeniliği geliştirme süreci. *Yönetim ve Ekonomi*, 16(1), 57-71.

Ekiz, D. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının eğitim felsefesi akımlarına ilişkin eğilimlerinin karşılaştırılması. *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 1-11.

Ekiz, D. (2007). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi akımları hakkında görüşlerinin farklı programlar açısından incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-12.

Ellez, M. (2009). Ölçme araçlarında bulunması gereken özellikler. (Ed: A. Tanrıoğen), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık., s. 165-190.

Eryiğit, C. ve Kavak, B. (2011). Tüketici yenilikçiliğinin tutumsal ve davranışsal uyumunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 29(2), 95-113.

Genç. (2005). Sınıf öğretmeni yetiştirme meselemiz. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 86-99.

Goldsmith, R. E. & Foxall, G. R. (2003). Assessment of innovation. (Ed: L. V. Shavinina), *The International Handbook on Innovation*, Oxford: Elsevier Science Ltd., p. 319-330.

Göktaş, A. ve Yetim, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.

Jaskyte, K., Taylor, H. & Smariga, R. (2009). Student and faculty perceptions of innovative teaching, *Creativity Research Journal*, 21(1), 111-116.

Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (post-hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.

Kan, Ç. (2009). Değişen değerler ve küresel vatandaşlık eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 895-904.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (20. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Kert, S. B. ve Tekdal, M. (2012). Farklı eğitim fakültelerine devam eden bireylerin yenilikçilik algılarının karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(4), 1150-1161. <http://jss.gantep.edu.tr/index.php/jss> (Erişim tarihi: 15.09.2014).

Kılıçer, K. (2008). Teknolojik yeniliklerin yayılmasını ve benimsenmesini arttıran etmenler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 209-222.

Kılıçer, K. ve Odabaşı, H. F. (2010). Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, (38), 150-164.

Klecker, B. M. & Loadman, W. E. (1999). Measuring principals' openness to change on three dimensions: Affective, cognitive and behavioral. *Journal of Instructional Psychology*, 26(4), 213-225.

Köksalan, B. ve İlter, İ. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 113-128.

Lawshe, C. H. (1975). *A quantitative approach to content validity*. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.

Loogma, K., Kruusvall, J. & Ümarik, M. (2012). E-learning as innovation: Exploring innovativeness of the VET teachers' community in Estonia. *Computers & Education*, 58, 808-817.

Midgley, D. F. (1977). *Innovation and new product marketing*. Great Britain: Redwood Burn Ltd.

Mohr, J., Sengupta, S. & Slater, S. (2009). *Marketing of high-technology products and innovations* (3rd ed.). New Jersey: Pearson Education Ltd.

Naktiyok, A. (2007). Yenilik yönelimi ve örgütsel faktörler. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 211-230.

Odabaşı Y. (2006). Değişimin ve dönüşümün aracı olarak girişimci üniversite. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(1), 87-104.

Oğuztürk, B. S. ve Türkoğlu, M. (2004). Yenilik ve yenilik modelleri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 3(1), 14-20.

Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.

Özden, Y. (2005). *Eğitimde yeni değerler* (6. baskı). Ankara: Öncü Yayınevi.

Özen, Ü. ve Bingöl, M. (2007). İşletmelerde bilişim teknolojileri ve yenilikçilik: Erzurum, Erzincan ve Bayburt'taki KOBİ'lerde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 399-417.

Rogers, M. E. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York: Free Press.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. (Ed: M. P. Zanna), *Advances in Experimental Social Psychology*, San Diego, CA: Academic Press. p. 1-65.

Shantz, D. (2005). Öğretmen eğitiminde yenilikçi bir yaklaşım mı yoksa geleneksel bir anlayış mı? (Çev.: Erten Gökçe ve Canay Demirhan), *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 187-195.

Şahin Fırat, N. ve Açıkgöz, K. (2012). Bazı değişkenler açısından öğretmenlerin değer sistemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 422-435.

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. ve Çınko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi* (3. baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ferat YILMAZ, Gülcan SOĞUKÇEŞME, Nurhan AYHAN, Sakine TUNCAY, Seher SANCAR, Yıldız Merve DENİZ

Tabak, A., Erkuş, A. ve Meydan, C. H. (2010). Denetim odağı ve yenilikçi birey davranışları arasındaki ilişkiler: Belirsizliğe tolerans ve risk almanın aracılık etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 159-176.

Tezcan, M. (2009). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Şafak Matbaacılık Ltd.

Usluel, Y. K. ve Mazman, G. (2010). Eğitimde yeniliklerin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi sürecinde yer alan öğeler: Bir içerik analizi çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), 60-74.

Watt, D. (2002). The four pillars of innovation research project: How innovation occurs in high schools within the network of innovative schools. *The Conference Board of Canada* (July 2002).

Yılmaz, B. S. ve Günel, Ö. D. (2011). Üniversite eğitimi ve girişimcilik: Bireyleri girişimciliğe yönlendiren etkenler üzerine bir araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, (26), 1-20.

Yılmaz, H. ve Kocasaraç, H. (2011). Hizmetiçi öğretmen eğitiminde yeni bir yaklaşım: yenilikçi öğretmenler programı ve değerlendirmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 51-64.